

schutz"-ot akart juttatni, —a rádióelőadás megtiltásának lehetősége pedig túlmegy ezen a jogosultságon és sérelmes az eredeti szerzőre nézve. Míg a teljesítményi védelem negatív irányban ott végződik, hogy a gyáros nem rendelkezhetik a nyilvános előadás jogával, pozitíve kétféle ágazó oltalmat nyújt neki „Leistungsrecht"-je: 1. kizárólagos joggal rendelkezik a lemezek sokszorosítása, utánpréselése és 2. terjesztése, forgalombahelyezése tárgyában. Új lemez előállításához és többszörözéséhez ily módon szükség van engedélyre, a kész gramofonlemez rádió előadása, az eredeti szerző egyszeri beleegyezésével, teljesen szabad! — így foglalhatjuk össze egy mondatban az osztrák törvényhozás vezérlőelvét. Kétségtelen, hogy az osztrák törvénynek ez a magyar bíróság döntéséhez hasonló szabályozása jelentti ma a rádió-gramofon probléma legmegnyugtatóbb megoldását: az egyetlen járható út voltaképpen a hanglemezek teljes felszabadítása.

György András.

ÜGYVÉDSÉG — JOGÉLET

„Jogvesztő kikötések“ címen dr. Erdős István 1937. november 10-én tartott előadást. Az előadó exemplificative ismertette a jogrendszer különböző területein (zálogjog, adásvétel, különösen részletügyletek, kényszeregyesség, biztosítás, örökjog) a gyakorlatban leginkább előforduló jogvesztő kikötéseket és azokat a módozatokat, amelyekkel törvény és bírói gyakorlat az ilyen kikötések érvényesítését korlátozza. Kiemelte, hogy bár elvileg minden alanyi jognak szankció jellegű megszűnését jogvesztésnek kell tekinteni, a helyes köztudat a szó szoros értelmében vett jogvesztő kikötésnek csak azt tekinti, amely a kötelezett mulasztásával *nem adaequat*, hanem súlyosabb jogkövetkezményeket állapít meg. Az ily kikötésekre főként olyan ügylettipusoknál van szükség, amelyeknél az ügyleti megállapodást és a teljesítést hosszabb idő választja el, és ezáltal a teljesítésre irányuló impulzus tapasztalat szerint csökken. Ha a kikötés ennek ellensúlyozását szolgálja (Beck: „Kötelezetalóság”), akkor a nem adaequat jogkövetkezmények korlátozása, a kötbérmérséklés analógiájára, csak extrem esetekben indokolt viszont olyan esetekben, amikor a jogvesztés „öncél”, a törvényi és bírói beavatkozás helyénvaló.

A honoráciorok főszerzői joga. E címen tartott dr. Klenics Barnabás, miskolci ügyvéd a Magyar Jogászegylet civiljogi szemináriumának nov. 17. ülésén előadást. Az előadás a főszerzői jog multját, jelenét és jövőjét egyaránt felölelte. Az alapfogalmak tisztázása után áttért a forráskritikára s a Hk. I. R. 18. Cím, I. R. 98., 99., 102., 48. Címeinek a Hk. III. R. 29. Cím s az 1840: VIII. t.-c. 8. §-ának egybevetéséből levezette, hogy a közszerzemény e forráshelyek szerint csakis öröklési igényt jelentett és csupán a házaspár együttes szerzéseire vonatkozott. A mai közszerzeménynek az a tartalma, hogy ez bármelyik házaspárnak a „különszerzéseit“ is jelenti, csupán 1870 táján keletkezett és Jancsó azt 1881-ben öntötte tudományosan egy-egy fogalomba.

Epen ezért igen nagy zavart okozott jogirodalmunkban s a gyakorlatban is az Orszb. Ért. 13. §-a, amikor „a közszerzeményre vonatkozó régi jogszabályokat fenntartotta“.

Az értekezés az 1873. évi jogászgyűlés nyomán keletkezett irodalomnak a közszerzemény hátrányait ismertető részét is kifejtvén, odakonkludál, hogy a közszerzeményt mindenestre meg kell tisztítani kírívó hibáitól és semmiesetre sem szabad a jövőben magyar jog általános rendszerévé tenni. Az uniformizálás a jogélet házassági vagyoni területén nem kívánatos, mert ez általánossá tenné a „közszerzemény“ nagy hibáit. Amíg a kispolgárnál a házassági együttes szerzés irányában fog a gazdasági élet haladni, a honoráciornál pedig túlnyomórészt a férj lesz ténylegesen is a főszerző, addig a közszerzeményi jog mellett érvényesülnie kell — mint egyenrangú szabálynak — a főszerzői jognak is. A jogéletünkben mindkét házassági vagyoni jogi rendszer okvetlenül fenntartandó.

Bár az értekezés nagyon kiemeli a főszerzői jog előnyeit s ezt az általános európai jogfejlődéssel összhangba hozza, a közszerzemény megtartása mellett tör lándzsát — kellő reformok után — mert ezt megszokta a jogi forgalom. Am a főszerzői jognak „ex lege“ való eltörlését igen nagy hibának tartja, mert e megoldás általánossá tenné a közszerzemény nagy hibáit.

Az értekezés a főszerzői jog mai tartalmának tüzetes kifejtése után a tárgyhoz jogpolitikai megfjtési módokat is felemlített, mely tüzetes vita tárgyává tétetett.

A szeminárium még módot fog keresni rá, hogy e szép témára visszatérjen s az előadó ellenészrevételeit meg tárgyalja.

IRODALOM.

Jogi alapismeretek a szociális munkában. (Dr. Szokolay Jenő könyve.) A jognak Európaszerte gyakorta szinpadias beállításiában más és más megvilágítást kapnak a jogi dogmák. Világnézetek reflektorában optikai csalódás volna azt hinnünk, hogy csak a színezés változik. A pozitív, vagy negatív evolúció és revulúció tartalmi különbség tekintetében is a jogfejlődésen túlmenőleg döngetik a dogmák belső strukturáját, és azok szervezeti összefüggését.

Vajjon ki merne ma a vérségi és családi kapcsolatoknak bizonyos körön belül kizárólagos imperatívus irányító hatására gondolni, amikor például a „közös háztartás“ — szerkezetileg minden esetre lazább formája — joghatásaiban hasonló értékelést követel? A pénzügyi jog, — tehát a hivatalos normatív felfogás is — a közös háztartást személyösszeségnek tekinti és ezen belül létesít egyetemleges felelősséget. A menyartásnak, fel-felbukkanó kötelezettsége gyakorlatilag mindinkább a lát-szathoz és külső ismérvekhez alkalmazkodó fogalomhoz simul. Szinte anakrosztikus azon vitatkozunk, lehet-e tulajdonjog máson, mint dolgon? (jogokon, követeléseken), amikor a magántulajdon inkább termelési módszerre, mint magánjogi intézménnyé vált a magasabb erkölcsi követelmények, (Gesetze höherer Ordnung) az államérdék, a nemzeti eszme, a népi gondolatkör érvényesülése következtében. Ezekhez a tényezőkhöz